

Hållbarhetsrelaterade indikatorer

Bilaga till Lantmännens Årsredovisning med Hållbarhetsredovisning

Version 2013-02-22

Lantmännen

Lantmännens uppdrag är att bidra till lönsamheten på ägarnas gårdar och maximera avkastningen på ägarnas kapital. Grunden för vår ägarmodell är en effektiv lantbruksverksamhet.

Genom att äga en lönsam industriverksamhet kan vi via ett högre förädlingsvärde slussa vinster tillbaka till oss lantbrukare. Resultatet från industriverksamheten kan också användas för att utveckla nya affärsmöjligheter och till forskning.

Innehåll

Sourcing	2
Ekonomi	4
Miljö	5
Arbetsmiljö och sociala villkor	11
Mänskliga rättigheter	14
Samhälle	17
Produktansvar	19
Djuromsorg	21
Ordlista och definitioner	22

Global Reporting Initiative (GRI)

För åttonde gången redovisar Lantmännen sitt hållbarhetsarbete i en extern redovisning. Vi redovisar enligt Global Reporting Initiatives (GRI) B-nivå baserat på egen bedömning. GRI är en oberoende global organisation som utvecklar ramverk för hållbarhetsredovisning. Genom att tillämpa GRI:s branschspecifika ramverk för livsmedelssektorn (GRI Food Processing sector supplement) säkerställs en relevant och tydlig redovisning av hållbarhetsarbetet. www.globalreporting.org

Global Compact

Årsredovisningen med Hållbarhetsredovisning uppfyller också de krav som UN Global Compact ställer på "Communication on Progress" (COP), dvs. redovisning av arbetet med implementering av Global Compact's principer för ansvarsfullt före-tagande. Lantmännen undertecknade Global Compact år 2009 och har därmed förbundit sig att publicera en COP. www.unglobalcompact.org/

Hållbarhetsrelaterade indikatorer

I denna bilaga beskrivs respektive indikators namn, definition, resultat med eventuell kommentar om särskilda antaganden, kända brister i beräkningarna eller förklaringar. Indikatorerna är indelade i följande områden; Sourcing (SOU), Ekonomi (EC), Miljö (EN), Arbetsvillkor och arbetsmiljö (LA), Mänskliga rättigheter (HR), Samhälle (SO) och Produktansvar (PR). Indikatorer specifika för livsmedelssektorn anges med FP (food processing). Inom parentes anges vilken GRI-indikator som berörs.

- = fullständigt redovisat enligt GRI
- ◐ = delvis redovisat enligt GRI

Besök gärna vår hemsida: www.lantmannen.com för mer information om hur vi arbetar med vårt ansvar eller för att ladda hem hela Årsredovisningen med Hållbarhetsredovisning.

Fråga om Hållbarhetsredovisningen

Kontakt: Claes Johansson
Chef Hållbar utveckling
Telefon: +46 8 556 00 000
claes.johansson@lantmannen.com

Sourcing

Andel inköpt volym från leverantörer som uppfyller företagets sourcing policy (FP1)

- Fullständigt redovisat enligt GRI

Definition: FP1 definieras enligt GRI. Vi definierar "uppfyller" som att leverantören har leverantörsuppförandekoden (SCoC – Supplier Code of Conduct) i sitt avtal, har blivit riskbedömd och har en godkänd självutvärdering om de är medium eller högriskleverantörer.

Mål:

Alla leverantörer har SCoC i sitt avtal.
Alla leverantörer över 1 MSEK i årlig inköpsvolym har följts upp till år 2012.

Resultat:

Rutinen är etablerad sedan 2009

	2012	2011
Andel inköpsvolym som uppfyller SCoC	84 %	66 %

Andel leverantörer över 1 MSEK inköpsvolym som följts upp med riskbedömning och/eller självutvärdering

Definition: Leverantörer över 1 MSEK i årlig inköpsvolym som riskbedöms och följs upp enligt följande arbetsätt med leverantörsuppförandekoden (SCoC – Supplier Code of Conduct).

Mål:

- 1) Riskbedömning av alla (över 1 MSEK) leverantörer utifrån SCoC till utgång år 2012.
- 2) Självutvärdering av alla (över 1 MSEK) medium och högriskleverantörer till utgång år 2012.

Resultat:

	2012	2011
Andel leverantörer (över 1 MSEK) som följts upp med riskbedömning/självutvärdering	79 %	20 %

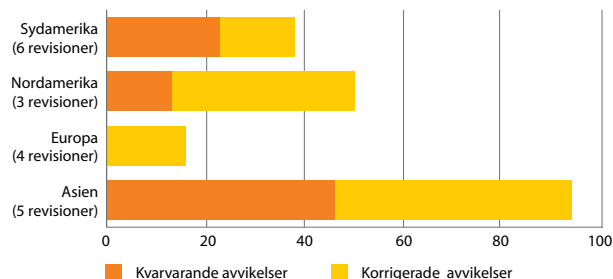
Arbetet med våra leverantörer beskrivs ytterligare på sidan 29 i Årsredovisning 2012 och på www.lantmannen.com.

Antal genomförda revisioner utifrån leverantörsuppförandekoden och antal identifierade avvikelser per region

Definition: Genomförd revision enligt rutinen för leverantörsrevisioner. Identifierade avvikelser är alltid accepterade av den reviderade leverantören.

Resultat: Under 2012 genomfördes 4 leverantörsrevisioner. Totalt har 18 revisioner genomförts sedan 2009.

Identifierade avvikelser per region

Andel inköpt volym som uppfyller erkänd internationell standard för ansvarsfull produktion (FP2)

Delvis redovisat enligt GRI

Definition: FP2 definieras enligt GRI. Vi redovisar indikatorn för två av våra råvaror, soja och palmolja.

Andel RTRS certifierad soja som ingrediens i foder

Definition: Inköp RTRS soja, ton/ Totalt inköpt sojaprodukter, ton) * 100 = % RTRS soja. RTRS = Round Table on Responsible Soy.

Mål: 50 % RTRS certifierad soja år 2013.

Resultat: 37,1 % år 2012 (22,6 % år 2011, 0 % år 2010 eftersom varan ej var tillgängligt på marknaden det året).

Kommentar: Lantmännen fortsätter att driva på utvecklingen för en mer hållbar sojaproduktion. Lantmännen var ett av de första företagen i världen att köpa och RTRS – certifierad soja när den för första gången kom ut på marknaden år 2011 och ökade under 2012 andelen certifierad soja till 37 % genom att ytterligare en av våra leverantörer kunde tillhandahålla RTRS-certifikat för den soja de levererade till oss. Målsättningen är 50 % 2013. Övriga volymer handlar vi endast av företag som är medlemmar i RTRS. För mer information om Round Table on Responsible Soy, www.responsiblesoy.org Vårt arbete med soja beskrivs ytterligare på www.lantmannen.com/soja

Andel RSPO certifikat för palmolja som ingrediens i livsmedel

Definition: Inköp certifikat för RSPO palmolja, ton/ Totalt inköpt palmoljeprodukter, ton) * 100 = % RSPO palmoljecertifikat.

Mål: 100 % RSPO certifikat för palmoljeprodukter som ingrediens i livsmedel år 2011 uppnåddes.

Resultat: 100 % RSPO certifikat år 2012 (100 % år 2011).

Kommentar: Målet omfattar palmolja som ingrediens i livsmedel, ej andra produkter från oljepalm som ingår som ingrediens i foder. Vår policy för inköp och användning av palmolja och produkter från oljepalm antogs 2007-12-10. För mer information om Round Table on Sustainable PalmOil, www.rspo.org och om handel med certifikat www.greenpalm.org

Ekonomi

Skapat och levererat direkt ekonomiskt värde (EC1)

● Fullständigt redovisat enligt GRI

Definition: EC1 definieras enligt GRI som "Skapat och levererat direkt ekonomiskt värde, inklusive intäkter, rörelsekostnader, ersättning till anställda, gåvor och andra samhällsinvesteringar, balanserad vinst samt betalningar till finansärer och regeringar".

Resultat:

Ekonomiskt värde som skapats av Lantmännen för olika intressenter

MSEK	2012	2011	2010
Sålda produkter och tjänster	36 526	37 896	35 988
Anställda (personalkostnader)	5 322	5 419	5 502
Ägare (utdelning)	287	230	245
Ägare (återbäring och efterlikvid)	120	110	95
Leverantörer (inköpta varor och tjänster)	30 265	30 770	28 696
Staten (betalda skatter)	117	106	76

Mer information om skapat ekonomiskt värde till våra intressenter beskrivs i förvaltningsberättelsen i Årsredovisning 2012.

Finansiell påverkan, samt andra risker och möjligheter för organisationens aktiviteter, hänförliga till klimatförändringen (EC2)

● Delvis redovisat enligt GRI

Definition: EC2 definieras enligt GRI.

Resultat: Riskhantering och styrning beskrivs på sidorna 30-34. Vår klimatstrategi beskrivs på sidorna 38-39 i Årsredovisning 2012.

Omfattning av organisationens förmånsbestämda åtaganden (EC3)

● Fullständigt redovisat enligt GRI

Definition: EC3 definieras enligt GRI.

Resultat:

Förmånsbestämda pensionsplaner

MSEK	2012	2011
<i>Fonderade planer</i>		
Förmånsbestämda förpliktelser enligt svenska PRI Pensionsgaranti planer	2 032	1 862
Övriga förmånsbestämda förpliktelser	144	128
Förvaltningstillgångars verkliga värde	-1 783	-1 680
Summa nettovärde, fonderade planer	393	310
<i>Ofonderade planer:</i>		
Övriga ofonderade förpliktelser	39	37
Summa, ofonderade planer	39	37
Avsättning för pensioner, nettovärde	432	347

Ytterligare information om förmånsbestämda pensionsplaner beskrivs under not 23 på sidan 112 och not 47 på sidan 121 i Årsredovisning 2012.

Väsentligt finansiellt stöd från det allmänna (EC4)

● Fullständigt redovisat enligt GRI

Definition: EC4 definieras enligt GRI.

Resultat:

Statliga stöd

MSEK	2012	2011
Erhållna bidrag som redovisats som intäkt	7	3
Erhållna bidrag som reducerat kostnader	18	14
Summa	25	17

Under året erhållna bidrag som reducerat värdet på anläggningstillgångar	0	0
Erhållna bidrag som redovisas som förutbetalad intäkt per bokslutsdagen	0	6

Miljö

Materialanvändning (EN1fp)

Delvis redovisat enligt GRI

Våra främsta och prioriterade råmaterial summeras i tabellen samt definieras och redovisas ytterligare nedan. Andra typer av material som används i verksamheten såsom förpackningsmaterial redovisas inte i dagsläget.

Indikator	2012	2011	2010	2009
Andel Premium spannmål, %	8,2	2,0	4,6	9,1
Andel ekologisk spannmål, %	3,0	2,9	2,5	2,7
Andel svensk foderråvara, %	56	58	58	58
Andel RTRS certifierad soja som ingrediens i foder, %	37,1	22,6	0 ¹	0 ¹
Andel inköp GMO soja för försäljning direkt till kund av total sojavolym	0	0	3,8	3,6
Andel RSPO certifikat palmolja som ingrediens i livsmedel, %	100	100	17	0

¹ Tillgänglig på marknaden tidigast år 2011.

Andel Premium¹ spannmål

Definition:

(Premium, ton/Totalt invägt, ton) * 100 = % Premium.

Resultat: 8,2 % år 2012.

Andel	2012	2011	2010	2009	2008
	8,2 %	2,0 %	4,6 %	9,1 %	10,2 %

¹ Spannmål som uppfyller kundspecifika krav

Kommentar: Ett ökat kundintresse för Premium¹ i och med att det från och med skörd år 2012 blev tillåtet att använda stråförkortningsmedlet Moddus i vete och havre. Tidigare har det bara varit godkänt i råg. Indikatorn omfattar invägt spannmål till division Lantbruk. Mer information om våra spannmålskoncept hittar du på www.lantmannenlantbruk.se

Andel ekologisk spannmål

Definition: (Ekologisk spannmål, ton/Totalt invägt, ton) * 100 = % Ekologisk spannmål.

Resultat: 3,0 % år 2012.

Ekologisk spannmål

Andel	2012	2011	2010	2009
	3,0 %	2,9 %	2,5 %	2,7 %

Kommentar: Skörden av ekologisk spannmål år 2012 var normal och efterfrågan stabil.

Andel svensk foderråvara

Definition: (Ursprung, ton/ Total, ton) * 100 = % av respektive ursprung.

Resultat: 56 % år 2012 (58 % år 2011, år 2010 och år 2009).

Kommentar: Andelen svenska råvaror är i stort sett oförändrad, 56 % (58%), EU 26,5 % (24 %) och utanför EU 17,5 % (18 %). För några råvaror är ursprunget både svenskt och från EU. I dessa fall har en uppskattning gjorts av vilket ursprung som är det dominerande. Kvantitativt små råvaror och fodertillsatser med varierande ursprung har inte tagits med.

Importerad GMO soja för försäljning direkt till kunden, volym och andel

Definition: Volym importerad GMO soja, ton.

Andel (inköp av GMO soja, ton/totalt inköp av soja, ton) * 100 = % GMO soja.

Resultat: 0 % GMO soja år 2012.

	2012	2011	2010	2009	2008
Lantmännens volym GMO – soja, ton	0	0	6 432	6 598	5 047
Andel GMO-soja av Lantmännens totala sojavolym, %	0	0	3,8	3,6	2,5

Kommentar: GMO soja slutade säljas till lantbrukare år 2011 då marknadens krav ändrade sig. Vi säkerställer att den GMO-fria sojan verkligen är GMO-fri genom att teckna avtal på GMO-fri soja och analysera mottagen vara.

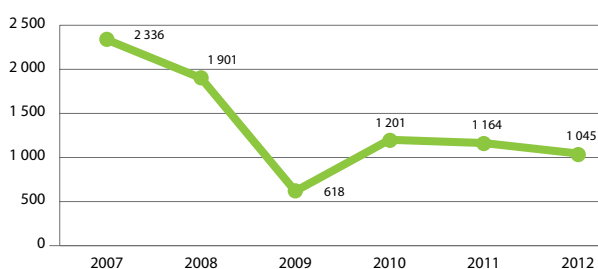
Fosfor via foder i ton

Definition: Tillsatt fosfor i tillverkat foder och mineralfoder, ton.

Resultat: Mängden tillsatt fosfor år 2012 är 1 045 ton, vilket är i nivå med föregående år.

Fosfor, tillsatt i foder och mineralfoder

Ton

Kommentar: Fosforförbrukningen i form av tillsatt fosfor i foder fortsätter att minska. Från år 2007 till 2012 så har förbrukningen minskat med 55 %. Det finns fler olika anledningar till att man kan se denna dramatiska förändring. I foder till grisar och fjäderfä har tillsättande av enzymet fytas gjort att dessa djur bättre kan utnyttja den fosfor som finns naturligt i spannmålen. Till idisslare har kartläggning av grovfodrets mineralinnehåll gjord 2008 gett ett underlag att minska tillsatt mängd. Dessa åtgärder minskar mängden fosfor som tillsätts via fodret vilket i sin tur minskar risken för oönskat näringsläckage av fosfor från stallgödseln. En ökad användning av fosforrika råvaror som raps och agrodrank i kraftfodret har också bidragit till ett minskat behov av att tillsätta fosfor. Dessutom påverkar även en minskad volym fabrikstillverkat foder år 2012 jämfört med 2007.

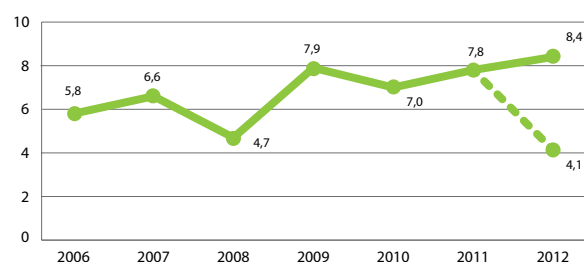
Kadmium i fosforgödsel

Definition: $X \text{ ppm Cd i fosfor} = \frac{\text{g/ton fosfor (i gödsel)}}{\sum (\text{ton inköpt fosfor} * \text{kadmiumhalt, g/ton}) / \text{Totalt ton fosfor (i gödsel)}}$

Resultat: 8,4 gram kadmium per ton fosfor i gödsel år 2012.

Kadmium

Gram per ton fosfor

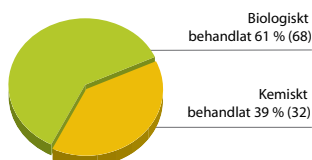

Kommentar: Från och med år 2012 inkluderar värdet för kadmium innehållet i mineralgödsel alla leveranser av gödsel till Lantmännen. Tidigare år har enbart båtleveranser redovisats, vilket motsvarar det högre värdet 8,4 för år 2012. Detta får effekten att medelvärdet sänks eftersom mineralgödsel med lägre kadmiuminnehåll tidigare ej har inkluderats. Vi har krav på låga kadmiumhalter vid inköphanteringen och halten har de senaste åren legat mellan 4 och 8 ppm.

Andel biologiskt¹ behandlat utsäde

Definition: (biologiskt behandlat + obehandlat spannmålsutsäde, ton/Totalt producerat spannmålsutsäde, ton) * 100 = % biologiskt behandlat.

¹ Biologiskt behandlat innebär att utsäde har behandlats med hjälp av naturliga mikroorganismer eller värmebehandling för att erhålla ökad motståndskraft mot skadegörare.

Mål: Att fortsätta utveckla biologisk (mha mikroorganismer eller termisk) behandling av utsäde för att minska användningen av kemisk behandling.

Resultat: Andelen obehandlat och biologiskt behandlat utsäde var 61 % år 2012 (68 % år 2011, 63 % år 2010).

Under året godkände Kemikalieinspektionen att Lantmännen BioAgris biologiska växtskydd Cedress får användas vid odling av morötter. Cedress löser morotsodlarnas problem med Acrothecium, vilket är svarta fläckar orsakade av en svamp som gör att morötterna börjar ruttna och blir oanvändbara. Tidigare har det inte funnits något effektivt växtskydd mot Acrothecium.

Kommentar: På grund av ett ökat växtsjukdomstryck, bland annat fusarium, minskade möjligheten att använda biologisk behandling av utsäde.

Andel ekologiskt utsäde

Definition: (försäljning ekologiskt utsäde, ton/Total försäljning av utsäde, ton * 100 = % ekologiskt utsäde.

Resultat: 7,6 % år 2012.

Andel	2012	2011	2010	2009	2008
	7,6 %	7,3 %	6,5 %	7,0 %	6,0 %

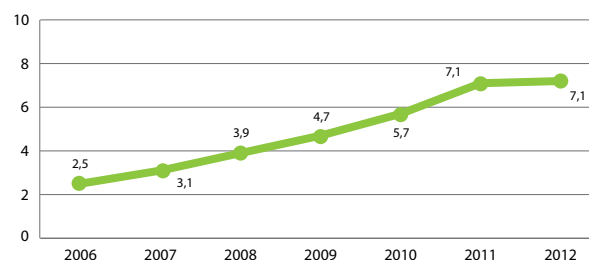
Kommentar: Svagt ökande efterfrågan på ekologiskt utsäde.

Andel ekologiskt foder

Definition: (ekofoder, ton/total, ton) * 100 = % ekofoder.

Resultat: 7,2 % år 2012.

Ekologiskt foder
%

Kommentarer: Under år 2012 blev det en balans i efterfrågan av ekologisk mjölk och marknadsstilläget sänktes kraftigt i början av året. Det har också inneburit att det inte kommit in fler ekologiska kor i systemet. Även andelen eko ägg har varit stabil utan nämnvärd ökning under år 2012. Detta sammantaget gör att den ökning vi sett av ekologiskt foder under de senaste åren stannade av under år 2012.

Direkt energianvändning per primär energikälla (EN3)

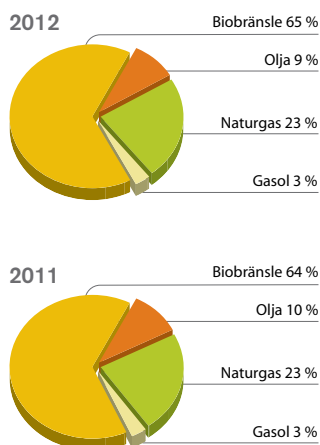
Delvis redovisat enligt GRI

Definition: EN3 definieras enligt GRI.

Resultat:

Energikälla	2012 GWh (TJ)	2011 GWh (TJ)	2010 GWh (TJ)	2009 GWh (TJ)
Olja	90 (324)	93 (334)	124 (446)	139 (500)
Naturgas	220 (791)	217 (781)	213 (767)	213 (766)
Gasol	29 (103)	28 (101)	28 (101)	30 (111)
Biobränsle	614 (2212)	611 (2 201)	628 (2 261)	532 (1 914)
Stadsgas	0 (0)	0 (0)	0 (0)	3 (11)
Total	952 GWh (3 429 TJ)	949 GWh (3 418 TJ)	993 GWh (3 575 TJ)	914 GWh (3 302 TJ)

GWh (GigaWatt Hour), TJ (terajoule)

Kommentar: Indikator inkluderar energianvändning i produktionsanläggningar inom division Lantbruk, Livsmedel och Energi. Andelen olja har minskat under året och ersatts av biobränsle. Detta är i linje med Lantmännens mål att fasa ut all användning av eldningsolja.

Indirekt energianvändning per primär energikälla (EN4)

Delvis redovisat enligt GRI

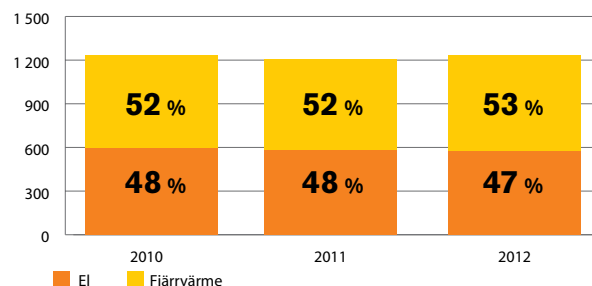
Definition: EN4 definieras enligt GRI.

Resultat:

Energikälla	2102 GWh (TJ)	2011 GWh (TJ)	2010 GWh (TJ)	2009 GWh (TJ)
El	577 (2 079)	584 (2 102)	598 (2 153)	588 (2 116)
Fjärrvärme	654 (2 354)	625 (2 249)	638 (2 297)	540 (1 943)
Total	1 231 GWh (4 433 TJ)	1 208 GWh (4 350 TJ)	1 236 GWh (4 450 TJ)	1 128 GWh (4 059 TJ)

GWh (GigaWatt Hour), TJ (terajoule)

Indirekt energianvändning GWh

Kommentar: Indikator inkluderar energianvändning i produktionsanläggningar inom division Lantbruk, Livsmedel och Energi. Användningen av el har minskat som ett resultat av eleffektiviserande åtgärder. Minskningen har skett trots en produktionsökning i flera elintensiva verksamheter. Användningen av fjärrvärme har ökat beroende på konvertering från eldningsolja samt produktionsökning i fjärrvärmeintensiva verksamheter.

Minskad energianvändning genom sparande och effektivitetsförbättringar (EN5)

Delvis redovisat enligt GRI

Definition: EN5 definieras enligt GRI.

Resultat: Lantmännens systematiska energieffektivisering är integrerat i arbetssättet LEAD. Som står för "Learn, Engage, Analyze, Do" och är en metod för konkret förbättringsarbete, där varje medarbetares delaktighet, kunskap och engagemang är central. En stor del av LEAD-aktiviteterna som är relaterade till tryckluft, belysning och tomgångslast syftar till att minska el- och energianvändningen.

Under året har fokus legat på att förbättra de energiförlustanalyser som ligger till grund för effektiviseringsåtgärder. Mätning av energianvändning har ökat stort under året och verktyg för analys och förbättringsarbete har tagits fram.

Ytterligare information om vårt arbete med klimatfrågan och effektiva resursanvändning beskrivs på sidorna 26-28, 38-39 i Årsredovisning 2012 och på www.lantmannen.com/ansvar

Initiativ för att tillhandahålla produkter och tjänster som är energieffektiva eller baserade på förnybar energi (EN6)

Delvis redovisat enligt GRI

Definition: EN6 definieras enligt GRI.

Resultat:

Produkter baserade på förnybar energi

Lantmännens division Energi är ett av Sveriges ledande bioenergiföretag med tillverkning av förnybar energi och gröna industriprodukter. Exempel på produkter är drivmedelsetanol, fjärrvärme, värmepellets samt alkylatbensin.

Eco Operator utbildning för sparsam körning

Inom Lantmännens division Maskin erbjuder Swecon Eco Operator utbildning - inte bara ett snabbt och enkelt sätt att sänka bränsleförbrukningen och skadliga utsläpp, utan även minska slitaget på maskinerna.

Ytterligare information beskrivs på sidorna 52-55 i Årsredovisning 2012 och www.lantmannen.com

Total direkt och indirekt utsläpp av växthusgaser, i vikt (EN16)

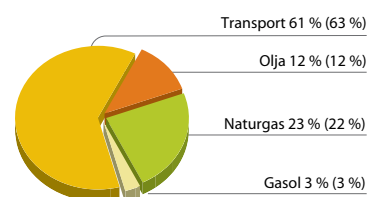
Delvis redovisat enligt GRI

Definition: EN16 definieras enligt GRI.

Resultat:

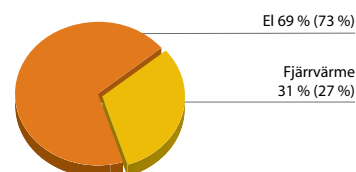
Ton CO ₂	2012	2011	2010	2009
Direkta emissioner	195 569	205 273	189 395	195 349
Indirekta emissioner	204 400	203 356	196 057	192 825
Total	399 969	408 629	385 452	388 174

Fördelning direkta emissioner per energikälla

Direkta utsläpp av växthusgaser har minskat under år 2012, främst på grund av minskade emissioner från transporter och minskad användning av eldningsolja.

Fördelning indirekta emissioner per energikälla

Indirekta utsläpp av växthusgaser har ökat något under år 2012, främst beroende på ökad fjärrvärmeanvändning. Emissioner kopplade till elanvändning har minskat tack vare eleffektiviserande åtgärder.

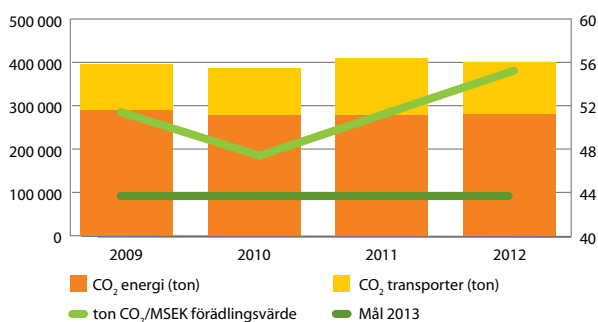
Koldioxidutsläpp per förädlingsvärde, ton per miljoner kronor

Definition: Koldioxidutsläpp tusen ton per MSEK förädlingsvärde.

Mål: Att koldioxidutsläppen ska minska med 40 % i relation till förädlingsvärdet mellan 2009 och 2020. Delmålet för år 2013 är 15 %.

Resultat: +8,2 % år 2012 jämfört med basåret 2009.

	2012	2011	2010	2009
CO ₂ energianv (tusen ton)	280	279	279	289
CO ₂ transporter (tusen ton)	120	130	106	106
ton CO ₂ /MSEK förädlingsvärde	55,6	51,3	47,4	51,4
Mål 2013	43,7	43,7	43,7	43,7
Mål 2020	30,8	30,8	30,8	30,8

Kommentar: Trots en minskning av koldioxidutsläppen i absoluta tal har nyckeltalet försämrats under året. Orsaken till detta är att Lantmännens förädlingsvärde, för andra året i rad, har minskat jämfört med föregående år.

Initiativ för att minska utsläppen av växthusgaser, i vikt samt uppnådd minskning (EN18)

Delvis redovisat enligt GRI

Definition: EN18 definieras enligt GRI.

Resultat: Se EN6 ovan samt Årsredovisningår 2012 sidorna 52-55 för beskrivning av division Energis verksamhet inom bioenergi och grön kemi. Sidorna 26-28 för våra fokusområden för en effektiv verksamhet och sidorna 38-39 för effektiv resursanvändning samt www.lantmannen.com

Monetärt värde av betydande böter följd av brott mot miljölagstiftning och bestämmelser (EN28)

Delvis redovisat enligt GRI

Definition: EN28 definieras enligt GRI "Monetärt värde av betydande böter, och det totala antalet icke-monetära sanktioner till följd av brott mot miljölagstiftning och bestämmelser".

Resultat: Under 2012 har Lantmännen inte bötesbelagts med betydande belopp.

Väsentlig miljöpåverkan genom transport av produkter och andra varor (EN29)

Delvis redovisat enligt GRI

Definition: EN29 definieras enligt GRI "Väsentlig miljöpåverkan genom transport av produkter och andra varor och material som används i verksamheten, inklusive transport av arbetskraft".

Resultat: Se EN6 och sidan 39 i Årsredovisning 2012.

Arbetsmiljö och sociala villkor

Total personalstyrka, uppdelad på anställningsform och region (LA1)

Delvis redovisat enligt GRI

Definition: Medelantal anställda = totalt antal arbetade timmar dividerat med företagets eller landets normala årsarbetstid för en heltidsanställd.

Resultat: 10 249 medelantal anställda, varav 70 % män och 30 % kvinnor per den sista december 2012.

Anställda och personalkostnader

Medelantal anställda	varav		2011	varav kvinnor
	2012	kvinnor		
Koncernen				
Sverige	4 522	29 %	4 506	29 %
Danmark	1 903	31 %	2 084	30 %
Tyskland	802	26 %	839	28 %
Storbritannien	657	22 %	603	21 %
Polen	497	33 %	513	29 %
Norge	451	33 %	452	34 %
Belgien	382	33 %	372	33 %
Ukraina	239	58 %	243	58 %
USA	213	31 %	215	31 %
Ryssland	150	51 %	160	52 %
Lettland	142	30 %	137	30 %
Finland	63	18 %	59	15 %
Ungern	57	52 %	41	54 %
Estland	34	15 %	34	15 %
Nederländerna	13	7 %	14	14 %
Litauen	11	9 %	11	9 %
Spanien	9	50 %	9	44 %
Frankrike	4	0 %	4	0 %
Irland	1	0 %	-	-
Totalt i koncernen	10 249	30 %	10 350	31 %
Moderföretaget				
Sverige	1 244	37 %	1 099	34 %
Totalt i Moderföretaget	1 244	37 %	1 099	34 %

Sidan 96-98 (Not 5) i Lantmännens Årsredovisning med Hållbarhetsredovisning 2012.

Kommentar: Redovisar inte uppdelning per anställningsform.

Omfattning av skador, arbetsrelaterade sjukdomar och sjukfrånvaro samt totala antalet arbetsrelaterade dödsolyckor per region (LA7)

Fullständigt redovisat enligt GRI

Sjukfrånvaro totalt i koncernen

Definition: Sjukfrånvaron anges i % av ordinarie arbetstid.

Resultat:

Sjukfrånvaro	2012	2011	2010
%			
Koncern, totalt	3,8	3,7	4,0
Division Lantbruk	2,3	2,6	n.a.
Division Maskin	3,1	2,9	n.a.
Division Livsmedel	4,6	4,5	n.a.
Division Energi	2,3	1,5	n.a.

Sjukfrånvaro

% av total arbetstid	2012	2011	2010	2009
Kvinnor	4,7 %	4,7 %	4,6 %	5,6 %
Män	3,5 %	3,3 %	3,8 %	4,0 %
Total	3,8 %	3,7 %	4,0 %	4,6 %

Olycksfall

Definition & avgränsning:

- Icke dödliga eller dödliga olycksfall uppkomna under arbetet.
- Olycksfall där konsekvenserna resulterar i minst en förlorad schemalagd dag efter att olycksfallet inträffat.
- Färdolycksfall (*till och från arbetet*) ingår ej.
- Olycksfallsfrekvens/Injury Rate (IR).

Olyckor per miljon arbetade timmar: totalt antal olyckor/totalt faktiskt arbetade timmar för alla medarbetare x 1 000 000 timmar = x antal olyckor per miljon arbetade timmar.

Målgrupp: Den totala arbetsstyrkan inom varje division och land samt oberoende entreprenörer som arbetar på arbetsplatsen vars organisation är ansvarig för den generella arbetsmiljön och säkerheten.

Resultat:

Olyckor och tillbud

	2012	2011	2010
Antal dödsfall på grund av olycka i arbetet	0	0	0
Antal olycksfall ¹	327	313	326
Olycksfallsfrekvens ²	20,2	24,4	22,0
Antal inrapporterade tillbud ³	1 555	915	1 005
Antal tillbud per olycksfall (med frånvaro)	4,8	2,9	3,1

¹ Arbetsrelaterad olycka som resulterar i minst en dags frånvaro efter att olycksfallet inträffat.

² Olycksfallsfrekvensen definieras som antal olyckor per miljoner arbetstimmar (faktiskt arbetade timmar).

³ Tillbud definieras som önskad händelse som hade kunnat leda till ohälsa eller olycksfall.

Olycksfallsfrekvens: 20,2. Vanligast förekommande olyckstyp är typ 3 av Arbetsmiljöverkets kategorier (den skadade föll). Inga dödsfall har inrapporterats.

Kommentar: Antalet rapporterade olyckor under 2012 var 327 stycken, vilket är en ökning med ca 4,5 % jämfört med 2011 (313 stycken).

Division Energi utmärker sig i olycksrapporteringen under 2012 med en olycksfallsfrekvens på 59. Förebyggande insatser genomförs för att vända trenden.

Lantmännens Injury rate på 20,2 kan jämföras med svensk branschstatistik för t.ex. kategori Livsmedels-, dryckesvaru- och tobaksvarutillverkning med olycksfallsfrekvens 25 (2011).

Tillbud (LA7)

Definition: En önskad händelse som hade kunnat leda till ohälsa eller olycksfall.

Avgränsning: Gäller under arbete.

Målgrupp: Den totala arbetsstyrkan inom varje division och land.

Resultat: Lantmännens målsättning är lägst 10 rapporterade tillbud per olycka. Under 2012 ökade tillbudsrapporteringen markant (ca 70 %), från 915 år 2011 till 1555 år 2012. Detta är mycket positivt i arbetet med att förebygga olyckor.

Det är dock fortsatt ojämnt fördelat i verksamheten avseende antalet rapporterade tillbud och det kan antas bero på olika kultur och synsätt på förbättringar. Generellt gäller att där stort fokus läggs på tillbudsrapportering och systematiskt arbete finns också stort fokus på förbättringar.

Den vanligaste kategorin av tillbud är enligt Lantmännens kategori Typ 2. Tillbudet antas bero på brister avseende- eller olämplig/a: Utrustning, anordning, maskin, produkt, material, underhåll och service.

Friskgrupp

Definition & avgränsning: Antal medarbetare som enligt Lantmännens hälsoscreeningsenkät befinner sig i friskgruppen/totalt antal personer som deltagit i hälsoscreeningen.

Medarbetare som befinner sig i friskgruppen antas kunna prestera en hel arbetsdag och fortfarande har ork över till sin fritid. En deltagare befinner sig i friskgruppen om den uppfyller samtliga kriterier nedan;

- A. Uppskattar sin hälsa till minst 3 på en skala mellan 1-5 (1 = mycket dåligt och 5 = mycket bra).
- B. Bedömer sig orka minst lika mycket som andra i sin ålder.
- C. Röker inte dagligen.
- D. Uppger sig motionera minst 1 gång per vecka eller uppger att de motionerar då och då och samtidigt skattar sin hälsa till 4 eller 5 samt bedömer att de orkar mer än andra i sin ålder.

Målgrupp: Under perioden 2009-2011 har 4 666 medarbetare genomfört hälsoscreening, åtminstone en gång.

Resultat: (enligt senast genomförd hälsoscreening) I dagsläget befinner sig 58,4 % i friskgruppen och målet är 75 %. Olika aktiviteter genomförs inom hälsoområdet för att förbättra resultatet. Under 2013 kommer nya omgångar av Hälsoscreening att genomföras.

Andel anställda som får regelbunden utvärdering och uppföljning av sin prestation och karriärutveckling (LA 12)

● Fullständigt redovisat enligt GRI

Definition: Varje chef inom Lantmännen ska ha medarbetarsamtal med sina medarbetare minst en gång om året. Detta berör samtliga medarbetare i koncernen och följs upp i medarbetarundersökningen Insikt.

Resultat: Undersökningen som genomfördes 2011 visar att 75 % av medarbetarna har haft medarbetarsamtal. Merparten av dessa är nöjda med kvalitén på samtalen, dock kommer detta fortsatt vara ett prioriterat utvecklingsområde.

Kommentar: Ny mätning genomförs under fjärde kvartalet 2013.

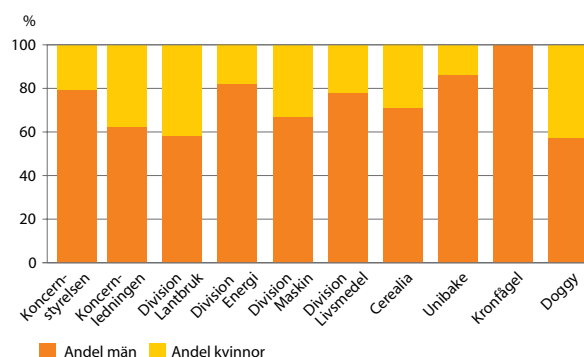
Sammansättning av styrelse och ledning nedbrutet på kön, åldersgrupp, minoritetsgrupptillhörighet och andra mångfaldsindikatorer (LA13)

● Fullständigt redovisat enligt GRI

Definition: Enligt GRI.

Resultat:

	Antal		Totalt	Procent	
	Män	Kvinnor		Kvinnor	Män
Koncernstyrelsen	11	3	14	21 %	79 %
KCL	5	3	8	38 %	62 %
Lantbruk	7	5	12	42 %	58 %
Kronfågel	6	0	6	0 %	100 %
Doggy	4	3	7	43 %	57 %
Unibake	6	1	7	14 %	86 %
Cerealia	5	2	7	29 %	71 %
Energi	9	2	11	18 %	82 %
Division Maskin	4	2	6	33 %	67 %
Lantmännen	57	21	78	27 %	73 %

Kommentar: Redovisar inte sammansättning utifrån minoritetsgrupptillhörighet.

Mänskliga rättigheter

Procent av betydande leverantörer och underleverantörer som har granskats avseende efterlevnad av mänskliga rättigheter, samt vidtagna åtgärder (HR2)

● Fullständigt redovisat enligt GRI

Definition: Andel inköpsvolym som granskats enligt leverantörsuppförandekoden (SCoC). Graden av kontroll och uppföljning anpassas till den riskkategori leverantören tillhör.

Mål och resultat:

Mål:

- 1) Riskbedömning av alla (med inköp över 1 MSEK) leverantörer utifrån SCoC till utgång år 2012.
- 2) Självutvärdering av alla (med inköp över 1 MSEK) medium och högriskleverantörer till utgång år 2012.

Resultat:

	2012	2011	2010
Andel inköpsvolym som följts upp med riskbedömning/självutvärdering	84 %	66 %	35 %

Arbetet med våra leverantörer beskrivs ytterligare på sidan 29 i Årsredovisning år 2012 och på www.lantmannen.com/ansvar

Utbildning av medarbetare i frågor rörande mänskliga rättigheter (totalt antal timmar samt andel utbildade medarbetare) (HR3)

● Delvis redovisat enligt GRI

Definition: Andel av Lantmännens medarbetare som genomgått e-utbildning i uppförandekoden.

Mål: Alla nyanställda inom Lantmännen ska genomföra e-utbildningen i vår uppförandekod inom 3 månader efter anställning.

Resultat: 88 % år 2012 (93 % 2011, 83 % 2010).

Kommentar: Cirka 9000 av Lantmännens totalt 10 296 medarbetare har genomfört utbildning.

Antal fall av diskriminering, samt vidtagna åtgärder (HR4)

● Delvis redovisat enligt GRI

Definition: HR4 definieras enligt GRI.

Resultat: Inga fall av diskriminering har rapporterats.

Kommentar: Styrande dokument är Lantmännens uppförandekod och policy för jämställdhet och mångfald.

Verksamheter eller leverantörer där betydande risker identifierats vad gäller fackföreningsfrihet, och vidtagna åtgärder (HR5)

● Fullständigt redovisat enligt GRI

Definition: Lantmännen genomför löpande riskbedömning och utvärdering av den egna och leverantörens verksamheter utifrån uppförandekoden.

Resultat: Vi har livsmedelsverksamhet i Ryssland som identifierats som högrisk land vad gäller fackföreningsfrihet. Riskbedömningen har gjorts utifrån tillgängliga internationella riskindex.

Kommentar: Vi har följt upp att vi har tillräckliga rutiner och åtgärder på plats för att säkerställa att anställda har rätt att organisera sig i fackföreningar. Leverantörer som klassats som medium eller högrisk följs upp med självutvärdering eller audit. Om vi upptäcker avvikelser från vår leverantörsuppförandekod vid dessa kontroller skall leverantören upprätta en tidsatt handlingsplan för att åtgärda bristen. Åtgärderna följs upp och skulle leverantören inte ha åtgärdat bristerna trots upprepande påminnelser har vi rätt att säga upp avtalet.

Referens

Global Freedom of Association Score, Freedom house. These scores in turn are determined by the sum of the scores for three subindicators:

- 1. Freedom of assembly, demonstration, and open public discussion ;*
- 2. Freedom for nongovernmental organizations;*
- 3. The right of trade unions to exist independent of the state and the existence of effective collective bargaining.*

http://www.freedomhouse.org/uploads/2008_11_14_FOA_Report.pdf

Verksamheter eller leverantörer där betydande risker för barnarbete identifierats, och vidtagna åtgärder (HR6)

● Fullständigt redovisat enligt GRI

Definition: Lantmännen genomför löpande riskbedömning och utvärdering av den egna och leverantörens verksamheter utifrån uppförandekoden.

Resultat: Vi har livsmedelsverksamhet i Ryssland och Ukraina som identifierats som högrisk länder vad gäller barnarbete. Riskbedömningen har gjorts utifrån tillgängliga internationella riskindex.

Kommentar: Vi har följt upp att vi har tillräckliga rutiner och åtgärder på plats för att säkerställa att barnarbete inte förekommer inom Lantmännen. Leverantörer som klassats som medium eller högrisk följs upp med självutvärdering eller audit. Om vi upptäcker avvikelser från vår leverantörsuppförandekod vid dessa kontroller skall leverantören upprätta en tidsatt handlingsplan för att åtgärda bristen. Åtgärderna följs upp och skulle leverantören inte ha åtgärdat bristerna trots upprepande påminnelser har vi rätt att säga upp avtalet.

Referens:

Maplecroft, Child labour Index

An index guided by relevant ILO conventions on child labour to enable companies to identify and evaluate risks relating to child labour within their supply chains, operations and distribution networks. Maplecroft also recognises the vulnerability of 15-18 year olds whose work is illegal under international law if it is hazardous to health and well-being and captures this within this index if the datasets are available. <http://maplecroft.com/about/news/child-labour-index.html>

Verksamheter eller leverantörer där betydande risker för tvångsarbete identifierats, och vidtagna åtgärder (HR7)

● Fullständigt redovisat enligt GRI

Definition: Lantmännen genomför löpande riskbedömning och utvärdering av den egna och leverantörers verksamheter utifrån uppförandekoden.

Resultat: Vi har livsmedelsverksamhet i Ryssland som identifierats som högrisk land vad gäller tvångsarbete. Riskbedömningen har gjorts utifrån en rapport från Maplecroft.

Kommentar: Vi har följt upp att vi har tillräckliga rutiner och åtgärder på plats för att säkerställa att tvångsarbete inte förekommer inom Lantmännen. Leverantörer som klassats som medium eller

högrisk följs upp med självutvärdering eller audit. Om vi upptäcker avvikelser från vår leverantörsuppförandekod vid dessa kontroller skall leverantören upprätta en tidsatt handlingsplan för att åtgärda bristen. Åtgärderna följs upp och skulle leverantören inte ha åtgärdat bristerna trots upprepande påminnelser har vi rätt att säga upp avtalet.

Referens:

(www.maplecroft.com) The countries are categorized based on different aspects such as the Human Rights Risk Index, Human Rights Complicity Risk Index, Human Security Risk Index, Labour Rights and Protection and Risk Index Civil Liberties Risk Index. The assignment has since been compared with the Transparency International index of country risk for corruption and a country categorization from FTSE4Good IBEX Index (www.ftse.com) concerning the risk of human rights.

Samhälle

Hälsosamma och prisvärda livsmedel (FP4)

● Fullständigt redovisat enligt GRI

Definition: FP4 definieras enligt GRI.

Resultat: På sidorna 12-13, 56-63 i Årsredovisning år 2012. För ytterligare beskrivning av vårt arbete med ansvar från jord till bord, bra mat och forskningsinsatser besök www.lantmannen.com/ansvar och www.lantmannen.se

Procentandel och totala antalet affärsenheter som analyserats avseende risk för korruption (SO2)

● Delvis redovisat enligt GRI

Definition: SO2 definieras enligt GRI.

Resultat: Förra året togs ett riskscreeningsverktyg fram som hanterar riskerna inom uppförandekoden. Screeningen görs enligt samma principer som vi bedömer våra leverantörer efter, det vill säga riskanalysen baseras på typ av verksamhet, råvaror, land och bransch. Detta jämförs sedan med tillgängliga riskindex från etablerade organisationer, exempelvis korruptionsindex från Transparency International och kartläggning av vattentillgång av World Business Council for Sustainable Development.

En total screening av Lantmännens verksamhet genomfördes under året. Resultatet ger underlag för varje verksamhet att ytterligare prioritera relevanta risker i sitt strategiska arbete.

Arbetet med riskhantering och styrning beskrivs ytterligare på sidorna 30-34 i Årsredovisning 2012.

Dessutom genomfördes med hjälp av en extern advokatbyrå under sommaren 2012 en riskutvärdering av Lantmännens verksamhet från ett korruptionsperspektiv varvid intervjuer hölls med nyckelpersoner från alla Lantmännens verksamheter. Riskutvärderingen utmynnade i en koncernövergripande antikorrupsionspolicy som antogs av Lantmännens koncernstyrelse i augusti 2012. Policyn finns tillgänglig på sju språk. Koncernstyrelsen har instruerat koncernchefen att tillse att antikorrupsionspolicyn implementeras och efterlevs i organisationen. Utbildningsinsatser pågår i hela koncernen. Implementeringen följs upp årligen med början i januari 2013.

Procentandel av de anställda som genomgått utbildning avseende motverkan mot korruption (SO3)

● Fullständigt redovisat enligt GRI

Definition: SO3 definieras enligt GRI som "Procentandel av de anställda som genomgått utbildning i organisationens policys och rutiner avseende motverkan mot korruption".

Resultat: 88 % av anställda har genomfört utbildningen i Lantmännens uppförandekod. Vilket motsvarar cirka 9000 av Lantmännens totalt 10 296 medarbetare.

I augusti år 2012 antog Lantmännens koncernstyrelse en koncernövergripande antikorrupsionspolicy. Policyn finns tillgänglig på sju språk.

Koncernstyrelsen har instruerat koncernchefen att tillse att antikorrupsionspolicyn implementeras och efterlevs i organisationen. Utbildningsinsatser för nyckelpersoner har genomförts under 2012 och pågår i hela koncernen. Implementeringen följs upp årligen med början i januari 2013.

Kommentar: Uppförandekoden innehåller övergripande riktlinjer för hur vi ska agera socialt och miljömässigt ansvarstagande. Affärsetik inklusive korruption ingår som ett av fem områden. Utbildningen finns tillgänglig i sju språk.

Åtgärder som vidtagits på grund av korruptionsincidenter (SO4)

● Delvis redovisat enligt GRI

Definition: SO4 definieras enligt GRI.

Resultat: Enstaka incidenter har rapporterats och åtgärdats.

Kommentar: Under året har en whistleblower funktion implementerats i svenska verksamheterna. Fortsatt implementering pågår i övriga länder.

Politiska ställningstaganden och delaktighet i politiska beslutsprocesser och lobbying (SO5)

● Fullständigt redovisat enligt GRI

Definition: SO5 definieras enligt GRI Politiska ställningstaganden och delaktighet i politiska beslutsprocesser och lobbying.

Resultat: Vi ger inget ekonomiskt stöd till politiska partier eller religiösa organisationer. Vår utgångspunkt är att alla samarbeten ska gynna båda parter och bidra till en positiv samhällsutveckling där vi verkar. Alla former av sponsring ska stödja vår vision och stärka Lantmännens varumärken.

Lantmännens verksamhet påverkar och påverkas av många. Vi eftersträvar en aktiv och lyhörd dialog med viktiga aktörer i hela vår värdekedja. Vi deltar i samhällsdebatten och driver för oss relevanta sakfrågor i olika forum. Lantmännen fyller en viktig funktion för att förmedla de mervärden som svenska lantbrukare producerar, och för att kanalisera och driva på kundernas och marknadens krav.

Totalt värde av bidrag och gåvor till politiska partier, politiker och likartade institutioner (SO6)

● Fullständigt redovisat enligt GRI

Definition: SO6 definieras enligt GRI.

Resultat: Vi ger inget ekonomiskt stöd till politiska partier eller religiösa organisationer.

Totalt antal juridiska åtgärder som vidtagits mot organisationen för konkurrenshämmande aktiviteter (SO7)

● Delvis redovisat enligt GRI

Definition: SO7 definieras enligt GRI "Totalt antal juridiska åtgärder som vidtagits mot organisationen för konkurrenshämmande aktiviteter, överträdelser av konkurrenslagstiftning och monopolbeteende, samt utfallet."

Resultat: En begränsad undersökning har initierats mot ett av våra mindre utländska dotterbolag under 2012.

Belopp för betydande böter för brott mot gällande lagar och bestämmelser (SO8)

● Delvis redovisat enligt GRI

Definition: SO8 definieras enligt GRI "Belopp för betydande böter och totalt antal icke-monetära sanktioner mot organisationen för brott mot gällande lagar och bestämmelser."

Resultat: Under 2012 har Lantmännen inte bötesbelagts med betydande belopp.

Produktansvar

Andel av produktionsvolym som tillverkats i anläggningar certifierade för livsmedelssäkerhet (FP5)

● Fullständigt redovisat enligt GRI

Definition: FP5 definieras enligt GRI.

Resultat: Samtliga livsmedelsproducerande anläggningar är certifierade enligt internationell standard för livsmedelssäkerhet, såsom ISO 22000 eller BRC, och granskas av oberoende tredje part.

Kommentar: Nya anläggningar ska uppfylla kraven inom två år.

Policy och rutiner vad information till konsumenter om ingredienser och näringsvärden etc, utöver lagstiftade krav (FP8)

● Fullständigt redovisat enligt GRI

Definition: FP8 definieras enligt GRI

Resultat: All marknadsföring av Lantmännens produkter ska vara korrekt och följa gällande lagstiftning och andra riktlinjer. Lantmännens Nutritionspolicy och Riktlinjer för tillsatser och vissa ingredienser är styrande dokument. Mervärden i form av hälsofrämjande egenskaper eller miljömässiga fördelar kommuniceras endast när dessa är väldokumenterade och vetenskapligt belagda.

Typ av produktinformation som krävs, samt andel av produkter som berörs (PR3)

● Fullständigt redovisat enligt GRI

Definition: PR3 definieras av GRI

Resultat: Information om näringsinnehåll och ingående ingredienser finns på Lantmännens samtliga livsmedels- och foderprodukter, information om råvarornas ursprung finns på en del av produkterna. För alla foderprodukter och flera livsmedelsprodukter finns klimatdeklarationer framtagna. På samtliga konsumentförpackningar finns information om källsortering av förpackningen.

Rutiner för kundnöjdhet, inkl. resultat från kundundersökningar (PR5)

◐ Delvis redovisat enligt GRI

Definition: PR5 definieras enligt GRI.

Resultat: Kund- och konsumentundersökningar görs regelbundet.

Program för efterlevnad av lagar, standarder och frivilliga koder för marknadsföring (PR6)

Delvis redovisat enligt GRI

Definition: PR6 definieras enligt GRI.

Resultat: Riktlinjer för affärsetik och marknadsföring ingår i uppförandekoden med övergripande ansvar och uppföljning i koncernledningen. Respektive varumärkesägare i organisationen ansvarar för efterlevnad.

Antal fall där bestämmelser och frivilliga koder gällande marknadskommunikation inte följs (PR7)

Delvis redovisat enligt GRI

Definition: PR7 definieras enligt GRI.

Resultat: Inga fall har rapporterats, där bestämmelser gällande marknadskommunikation inte har följts.

Belopp avseende betydande böter för brott mot gällande lagar gällande av produkter och tjänster (PR9)

Delvis redovisat enligt GRI

Definition: Enligt GRI Belopp avseende betydande böter för brott mot gällande lagar och regler gällande tillhandahållandet och användningen av produkter och tjänster.

Resultat: Under 2012 har Lantmännen inte bötesbelagts med betydande belopp.

Djuromsorg

Andel och totalt antal djur uppfödda och/eller förädlade per art och rastyp (FP9)

Delvis redovisat enligt GRI

Definition: FP9 definieras enligt GRI.

Resultat: Svensk kyckling är uppfödd på någon av våra kycklinguppfödarens 46 gårdar. Den totala produktionen av svensk kyckling var på samma nivå som för 2011, cirka 78 miljoner kycklingar, varav Kronfågel svarar för drygt hälften. Av Danmarks totala produktion om 113 miljoner kycklingar svarar Danpo för 47 miljoner, som produceras hos någon av våra uppfödarens 77 gårdar

Vår verksamhet inom Lantmännen Kronfågel beskrivs ytterligare på sidorna 62-63 i Årsredovisning 2012.

Andel och totalt antal djur uppfödda och/eller förädlade, per art och rastyp, per huseringstyp (FP11)

Delvis redovisat enligt GRI

Definition: FP11 definieras enligt GRI.

Resultat: Svensk kyckling är uppfödd på någon av våra kycklinguppfödarens 46 gårdar. Den totala produktionen av svensk kyckling var på samma nivå som för 2011, cirka 78 miljoner kycklingar, varav Kronfågel svarar för drygt hälften. Av Danmarks totala produktion om 113 miljoner kycklingar svarar Danpo för 47 miljoner, som produceras hos någon av våra uppfödarens 77 gårdar. Enligt Svensk Fågels djuromsorgsprogram föds kycklingarna upp fritt i stallar med en ströbädd av halm eller kutterspån. Läs gärna mer på www.kronfagel.se och www.danpo.dk

Policy och rutiner för antibiotika, anti-inflammatoriska hormon och/eller tillväxt främjande behandlingar, per art och rastyp (FP12)

Delvis redovisat enligt GRI

Definition: FP12 definieras enligt GRI.

Resultat: Svensk kyckling är uppfödd på någon av våra 49 gårdar och i Danmark hos någon av våra 77 gårdar. Till grund för allt vårt arbete ligger nationell djurskyddslagstiftning. I Sverige följer vi även branschorganisationens Svensk Fågels djuromsorgsprogram som omfattar 31 kontrollpunkter för uppfödning av kyckling samt riktlinjer vid transport och slakt. I Sverige och Danmark får hormoner inte användas vid uppfödning av matfågel. Generell användning av antibiotika är förbjudet och skall endast användas, efter veterinär förskrivning, för att lindra och bota sjukdom hos djur. Läs gärna mer på www.kronfagel.se, www.danpo.dk och www.svenskfagel.se

Totalt antal fall av bristande efterlevnad av lagstiftade krav och frivilliga standarder, förordningar och anslutning till frivilliga standarder med anknytning till transport, hantering och slakt metoder (FP13)

Delvis redovisat enligt GRI

Definition: FP13 definieras enligt GRI.

Resultat: Till grund för allt vårt arbete ligger nationell djurskyddslagstiftning. I Sverige följer vi även branschorganisationens Svensk Fågels djuromsorgsprogram som omfattar 31 kontrollpunkter för uppfödning av kyckling samt riktlinjer vid transport och slakt. En övergripande riktlinje är att minimera stress hos djuren vid transport och slakt. Programmet anger också detaljerade regler och krav för att undvika onödigt lidande vid hantering, transport och slakt. Mer information finns på www.svenskfagel.se

Lantmännen Kronfågel tilldömdes under 2012 böter på 75 000 kr för ett fall av brott mot djurskyddslagen i samband med transport.

Ordlista och definitioner

Biobränslen • Förnybara bränslen som produceras från levande organismer (biomassa) och därför inte orsakar något nettotillskott av koldioxid till atmosfären vid förbränning. Ved, bränslepellets, biogas samt etanol framställd från spannmål är exempel på biobränslen.

Bioenergi • Framställs av biomassa som kontinuerligt nybildas. Med biomassa avses biologiskt material som inte omvandlas kemiskt eller biologiskt i någon större grad. Bioenergi är en förnybar energikälla vars andel av den totala energi-användningen har ökat de senaste decennierna.

Ekologisk odling • I den ekologiska odlingen -tillåts inte användning av mineralgödsel eller -kemiska bekämpningsmedel. Odlingen utnyttjar i stället naturliga processer för att bevara jordens bördighet och motverka angrepp på grödan. En väl avvägd växtföljd är viktig och ofta krävs djur på gården.

Ekosystem • Ett ekosystem är en avgränsad del av naturen. Ekosystemet består dels av det levande som finns inom systemet (växter, djur, mikro-organismer), dels av det icke levande (vatten, vind, mineraler).

Ekosystemtjänst • De tjänster som ekosystem tillhandahåller "gratis" och som på något sätt gynnar människan. Exempelvis vattenrening, pollinering, naturlig skadedjursbekämpare och att bördig jord bildas.

Fossila bränslen • Ej förnybara energikällor till exempel kol, naturgas och olja. Vid förbränning av fossila bränslen bildas bland annat koldioxid varvid atmo-sfären får ett nettotillskott av koldioxid som bidrar till en förstärkt växthuseffekt.

Förnybara energikällor • Förnyas kontinuerligt och exempel på sådana är sol, vind, vatten och biobränslen.

GRI • Global Reporting Initiative. Ger ut riktlinjer för hållbarhetsredovisning som på frivillig basis kan användas av organisationer för att redovisa miljömässiga, sociala och ekonomiska aspekter av deras verksamhet, produkter och tjänster.

Global Compact • FN-initiativ för ansvarsfullt företagande. Ett internationellt ramverk med universellt accepterade principer för mänskliga rättigheter, arbetsrätt, miljö samt mot korruption.

GMO • Genmodifierade organismer, växter eller djur med egenskaper som tillförts med hjälp av genteknik.

Kadmium • Tungmetall som finns naturligt i marken men också tillförs åkermarken via gödningsmedel. Kadmium och dess föreningar har giftiga egenskaper och kan orsaka negativa hälso- och miljöeffekter.

Klimatdeklaration • Redovisar en produkts klimatpåverkan under hela dess livscykel. Baseras på vetenskapliga metoder enligt internationella standarder och uttrycks i koldioxidekvivalenter.

Koldioxidekvivalenter • Enhet som gör det möjligt att jämföra klimat-påverkan från olika växthusgaser.

LEAD • (Learn, Engage, Analyze, Do). Lantmännens metod för systematiskt och långsiktigt förändringsarbete.

RME • Rapsmetylester som också benämns biodiesel.

RSPO • Round Table on Sustainable PalmOil. Internationell rundabordsprocess för att ta fram kriterier för hållbar palmolja.

RTRS • Round Table on Responsible Soy. Internationell rundabordsprocess för att ta fram kriterier för hållbar soja.

Uppförandekod • Från det engelska begreppet Code of Conduct. Riktlinjer för hur ett företag eller organisation på ska bedriva sin verksamhet på ett etiskt och ansvarstagande sätt.

Bra mat från Lantmännen

Vår gröna grodd på förpackningen står för ansvarsfullt producerad mat. Mat som vi anstränger oss för att ta fram på ett hållbart sätt, från jord till bord.

Följ oss även på facebook.com/jordtillbord och twitter.com/lantmannen

Vill du jobba på Lantmännen? Registrera ditt cv på lantmannen.com/cv eller facebook.com/lantmannencareer

Lantmännen